

MARION KUMMEROWOVÁ

Čo ak jedinou možnosťou,
ako prežiť, je stať sa jednou z nich?

SVETLO
V OKNE

SVETLO
V OKNE

MARION KUMMEROWOVÁ

SVETLO
V OKNE

Original title: Marion Kummerow: A LIGHT IN THE WINDOW
Copyright © Marion Kummerow, 2021
First published in Great Britain in 2021 by Storyfire Ltd trading as Bookouture.
Cover images: Girl © Ildiko Neer / Trevillion.com, Bombers © Dreamstime.com,
Background © Alamy.com, Sky © Shutterstock.com

Translation © Monika Sitarčíková, 2022
Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2022

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.

www.fortunalibri.sk

Redakčná a jazyková úprava Zuzana Reiselová

Prvé vydanie

Táto kniha je fikcia. Mená, postavy, miesta a udalosti sú buď výtvorom autorkinej fantázie, alebo sú použité fiktívne, a preto akákoľvek podobnosť so skutočnými živými alebo mŕtvymi osobami, obchodnými spoločnosťami, udalosťami či miestami je úplne náhodná.

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať, ukladať do informačných systémov ani rozširovať akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky, fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami, bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-573-0254-4

*Všetkým statočným ľuďom,
ktorí sa postaví za spravodlivosť a ľudskosť*

Prvá kapitola

Margarete varila večeru, a vtom sa rozozvučala siréna letec-kého poplachu. Vypla sporák a náhlila sa dolu schodmi do suterénu, keď sa okolo nej pretisol jej zamestnávateľ.

„Prekliate anglické bombardéry!“ hromžil a odsotil Margarete nabok. Hoci spadla, zaujímalo ho iba jediné, zachrániť si život, a nič ho nezastavilo. Pred ním sa náhlila dolu schodmi jeho manželka a kričala na dcéru, aby sa ponáhľala.

Margarete sa podarilo pozviechať na nohy, chytila sa zábradlia a dostala sa na prvé poschodie, keď vtom svet okolo nej vybuchol. Čosi ju udrelo do hlavy, zdvihla ruky, aby sa ochránila pred spaľujúcou bolesťou, a znova spadla na zem.

Vyčerpávajúca bolesť.

Čiernava.

O chvíľu neskôr sa prebrala. Otvorila ťažké viečka a pokúšala sa rozpamätať, čo sa stalo. Všade ležali trosky a vzduchom sa víril prach. Siréna stále hučala. Nadvihla hlavu a prešľahla jej ňou mučivá bolesť. Chytila sa za spánok, odtiahla

ruku a zdesene hľadela na svetločervenú krv na bruškách prstov.

V rozvírenom prachu sa jej ťažko dýchalo, rozkašľala sa a pri každom nádychu pociťovala pulzujúcu bolesť v hlave a v krku. *Och áno, niečo ma zasiahlo.* Pomaly si začala uvedomovať polohu svojho tela a odľahlo jej, keď zistila, že môže hýbať rukami aj nohami. Jedna ruka ju príšerne bolela, no inak sa zdalo, že nie je zranená.

Zdvihla zrak, pomaly pokrčila nohy, podoprela sa nezranenou rukou, aby sa posadila. Prach sa postupne usadil a už jasnejšie videla, kde je. Uviazla pod schodiskom. Zjavne sa rozpadlo vo dvoje a vznikol úkryt pripomínajúci malú jaskyňu, z ktorého sa pokúšala dostať von.

Hodnú chvíľu odkopávala trosky zrúteného domu a snažila sa spod nich vyslobodiť. Pri každom pohybe jej do hlavy vystreľovala ostrá bodavá bolesť, no nevzdávala sa.

Napokon sa jej podarilo vyliezť spod schodov a naskytl sa jej pohľad na úplnú skazu. Zrútil sa celý dom. Na zemi ležali škridly popadané ako kamene. Panovalo podivné ticho. Preliezla cez pozostatky zrútenej steny a kľčovito preglgla, keď uvidela mŕtve telá svojich zamestnávateľov pána a pani Huberovcov, ležiace len tri metre od vchodu do suterénu domu. Telám sa oblúkom vyhla a plazila sa k diere v stene, aby sa zo zrúcaniny dostala von, keď sa jej zrazu pohľad stretol s očami dcéry majiteľov, v ktorých vyhasol život. To odporné dievčisko ju trýznilo protižidovskými urážkami a správalo sa k nej nepriateľsky, odkedy začala pracovať u jej rodičov. A teraz bolo mŕtve. Telo zahatalo jedinú cestu von z trosiek. Margarete na chvíľku zastala a zbierala odvalu.

Napriek tomu, aká príšerná situácia to bola, nevedela si pomôcť a myslela na to, že svet bude bez Annegret Huberovej oveľa lepším miestom. Práve keď sa odhodlala, že prelezie cez mŕtvolu, jej pozornosť upútal detský nárek. Otočila hlavu a obzerala sa, odkiaľ prichádza. Asi šesťročný chlapec plakal a odtláčal dosky, ktoré mu privalili nohu. Bol to záhradníkov syn, videla ho v dome mnohokrát, nemala však v úmysle pomáhať nikomu okrem seba. Najmä nie nacistickému faganovi.

Plazila sa cez trosky k Annegretinmu telu, no na polceste ju zastavilo svedomie. *Dopekla!* Obzrela sa na plačúce chlapča. V tvári sa mu zračila hrôza a bolesť. S povzdychom sa preplazila k nemu a začala odhadzovať dosky, aby mu uvoľnila nohu. On za nič nemôže. Je predsa dieťa.

Keď odhodila poslednú dosku, začula zvuky prichádzajúcich záchranárov. „Tu! Sme nažive,“ zakričala tak hlasno, ako len vládala.

„Dokážete vyjsť z budovy?“ ozval sa hlas zvonku.

„Myslím, že áno,“ odvetila a zranenou rukou sa chytila za brucho. Pulzovala jej v nej bolesť, pretože na odstránenie posledného brvna musela použiť obe ruky. Na okamih zavrela oči a nadýchla sa, až potom sa odhodlala ukázať na kopy trosiek, kde ležalo Annegretino telo. „Prelezieš so mnou cez to?“ spýtala sa chlapca.

Prikývol, pričom stále vzlykal, na špinavej tvári mal stopy po slzách. Margarete sa naňho krátko pousmiala a prikývla. „Dobre. Tak poďme.“

Opatrne podliezli popod zlomený trám, ktorý predtým podopieral strechu, chlapec sa jej držal za sukňu. Annegret

ležala tvárou otočená k nim, telo jej pokrývala vrstva prachu a nohy mala neprirodzene vykrútené. Margarete sa dvíhal žalúdok pri predstave, že musí preliezť cez mŕtvolu toho dievčaťa, no bola to jediná cesta von. Akokoľvek príšerné to bolo, s chlapcom sa buď dostanú cez mŕtvolu, alebo riskujú, že sa stanú ďalšími obeťami vojny.

Potisla chlapca dopredu a povedala mu, aby sa pozeral len na dieru v stene a nemyslel na nič iné. Liezla cez telo mŕtvej dievčiny, pričom sa usilovala riadiť vlastnou radou, keď zbadala, že jej čosi vytŕča z vrecka. Papier.

„Chod. Čakajú tam záchranári. Nech sa ti pozrú na nohu.“

„A čo ty?“ spýtal sa a s hrôzou v očiach sa zahľadel na Annegretinu tvár. „Ona je...?“

„Pozriem sa na ňu a potom prídem za tebou. Teraz už chod.“ Počkala, kým sa vyberie k východu, a potom vzala papier. Bol to Annegretin preukaz totožnosti. Zo zvedavosti si prečítala, čo v ňom stojí: Annegret Huberová, narodená 28. júna 1921 v Berlíne. Bola o dva roky mladšia od Margarete. Mala dlhé svetlohnedé vlasy a orieškovohnedé oči presne ako ona. Strčila si doklad do vrecka. Chlapec na ňu čakal.

„A čo to dievča?“ spýtal sa a zahľadel sa na ňu so strachom v očiach.

„Nedokázala som jej pomôcť. Bola už mŕtva. Vypadnime odtiaľto.“

Chlapec sa však ani nepohol, len na ňu cival s vyvalenými očami. „Prečo si ku mne taká milá? Si Židovka.“ Ukázal na ňu a Margarete sklopila zrak na žltú hviezdu pripnutú na kabáte. Pod prstami stále cítila doklad totožnosti, uvedomovala si, že to je jej šanca na prežitie. Povie záchranárom, že

je dcéra majiteľov domu. No ak má tento podfuk vyjsť, musí sa zbaviť židovského označenia.

Vyzliekla si kabát s nenávidenou žltou hviezdou na hrudi a zajakavo zo seba vysúkala: „To bola len hlúpa hra. Táto *Judenstern* patrí tomu mŕtvemu dievčaťu. Bola to naša slúžka.“

Stála tam v nemom úžase, zaskočená vlastnou trúfalosťou, keď do nej chlapec štuchol. „Mala by si si vziať svoj kabát, inak ti nikto neuverí.“

Či už pochopil, že si chce zachrániť kožu klamstvom, alebo nie, vnukol jej dobrý nápad. „Máš pravdu. Počkaj tu na mňa. Idem si po kabát a kabelku.“

Vrátila sa k Annegretinmu telu, vyzliekla jej kabát a vzala kabelku napoly pochovanú pod telom. Strčila jej svoje doklady do vrečka a napokon jej na rukáv blúzky pripla žltú hviezdu.

Teraz je ona Margarete Rosenbaumová a ja som Annegret Huberová. Bože, prosím, odpusť mi.

Druhá kapitola

December 1941 Paríž, Francúzsko

Wilhelm Huber pohľadavo hľadel na zvoniaci telefón. Bolo dve minúty pred piatou a nemal v úmysle zahľbiť sa do ďalšej práce, ktorá by len oddialila jeho odchod. Hlavne nie dnes, lebo sa mu konečne podarilo zohnať vstupenky na predstavenie vo vychýrenom kabarete Moulin Rouge. Odkedy sa návšteva vystúpenia s kankánom a chytľavými piesňami dostala na zoznam toho, čo musia nemeckí vojaci vidieť počas rekreačného pobytu v Paríži, bolo takmer nemožné získať rezerváciu.

Telefón si naďalej nevšimal a posledný list z veľkej hĺby, na ktorej pracoval, položil na úhľadnú kôpku, oprel sa na stoličke a s povzdychom si zaželel, aby neodbytný volajúci konečne položil.

Na krátky okamih zvažoval, že predsa len slúchadlo zdvihne, no ušetrilo ho pred tým zvonenie kostolného zvona. Päť hodín. Úradné hodiny pre verejnosť sa skončili a volajúci to musí opäť skúsiť až ráno.

Vstal, podišiel ku kartotékovej skrini, zamkol ju, kľúč odložil do zásuvky v stole, zamkol aj tú a kľúč si strčil do vrec-ka na nohaviciach. Než vyšiel z dverí, posledný raz prebehol pohľadom po kancelárii, aby sa uistil, že je všetko tak, ako má byť, a potom svižným krokom vykročil z pochmúrnej miestnosti.

„Pekný víkend,“ vlašne zasalutoval francúzskemu pracovníkovi v predsieni.

Vyšiel na ulicu, kde sa to hmýrilo bicyklami a chodcami, a nadýchol sa mestského vzduchu. Iní by sa možno sťažovali, preto dávali prednosť bojisku, kde mohli získať medaily a povýšenie, ale preňho bol Paríž splnený sen. Keď tu pred rokom vystúpil z vlaku, hneď sa zamiloval do hlavného mesta Francúzska, bohatého na dobré víno, jedlo a krásne ženy.

Okrem iných výhod, ktoré Paríž ponúkal, tou najväčšou bolo, že sa konečne dostal spod drobnohľadu svojho ctižiadostivého otca. Nehovoriac o matke, ktorej najvyšším poslaním bolo oženiť ho, a preto ho predstavovala nekonečnému zástupu vhodných, no nudných žien. Bolo oveľa zábavnejšie byť pyšným pávom uprostred nádherných Francúzok, pričom nejedna z nich dychtivo túžila všemožne potešiť nových pánov.

Radovánky nočného života mu vyhovovali oveľa viac ako nudná práca v kancelárii na veliteľstve SS, a keby to záviselo od neho, vzdal by sa vojenského života a žil by si ako „boh vo Francúzsku“ – tak sa vravelo v Nemecku. Žiaľ, jedno bez druhého nebolo možné.

Cestou do neďalekého bytu v centre uvažoval nad jednou vecou, ktorá v jeho živote nebola dokonalá: nad finančnou

situáciou. Toto úchvatné mesto mohlo niekomu ako on poskytnúť všetko, čo si prial, lenže ten luxus čosi stál a s platom SS-Oberscharführera si ho nemohol dovoliť. Znovu sa bude musieť porozprávať s otcom a požiadať ho o ďalšiu pomoc. Hoci otec jeho extravagantným životným štýlom pohádal, peniaze mu dozaista dá. Vždy tak urobil.

Wilhelm pozdravil domovníčku, madam Badeauxovú, ktorá celý deň číhala vo svojej kutici a zasýpala nájomníkom množstvom všetečných otázok. Aspoňže nebola nepríjemná a nepriateľská ako správkyňa v dome, kde býval predtým. Prehodil s ňou zopár slov a ponáhlal sa do svojho dvojizbového bytu na treťom poschodí, schody bral po troch. Mohol ísť výťahom, ale chcel sa udržiavať v dobrej kondícii.

Reprezentatívna budova v štýle art nouveau, ako Francúzi nazývali jugendstil, so stenami zdobenými ornamentmi, s krásne vyrezávaným zábradlím a s farebnými nástennými maľbami mala už najlepšie časy za sebou.

Cez vojnu zaujali Francúzi ľahkovážny postoj k nemeckej vláde a zanedbali svoje kultúrne dedičstvo. Kiežby pochopili, o koľko lepší život by mali, keby sa podriadili novým pravidlám, nepriečili sa im a nestavali sa na odpor.

Otvoril dvere na byte a vošiel do spálne. Na dverách visela čerstvo vyžehlená uniforma. Aspoň práčka pracovala bezchybne. Mal šťastie, že ju našiel, pretože bezchybný vzhľad mal najvyššiu prioritu. Práve si zapínal košeľu, keď zazvonil telefón v obývačke. Podišiel k nemu a zdvihol slúchadlo.

„Wilhelm Huber,“ ohlásil sa a zadíval sa do zrkadla s pozláteným rámom ozdobeným hortenziami a ľaliami, ktoré viselo nad rovnako zdobenou skrinkou s telefónom. Bol

o dobrých päť centimetrov vyšší ako všetci ostatní z rodiny, mal blond vlasy, zelenohnedé oči a úzky nos. Na ženy pôsobil ako magnet a zvyčajne sa mu doslova hádzali k nohám. Na príťažlivosti mu neuberalo ani červené materské znamienko pod ľavým okom, naopak, dodávalo mu záhadný, zádumčivý vzhľad. Uniforma podčiarkovala jeho výzor, pôsobil vďaka nej autoritatívne, čo opačné pohlavie mimoriadne priťahovalo.

„Wilhelm, vďaka bohu, konečne som ťa zastihla,“ ozval sa mierne rozrušený ženský hlas, ktorý ihneď spoznal.

V duchu si vzdychol a pozrel sa na hodinky. Buď ju hneď preruší, alebo bude meškať na predstavenie. Jeho švagriná mala nepríjemný zvyk rozviesť aj tú najjednoduchšiu správu do siahodlhého monológu.

„Erika, práve odchádzam na stretnutie s nadriadeným.“ Dúfal, že to bude stačiť, aby rozprávanie skrátila.

Namiesto stručnej odpovede, akú očakával, mu oznámila: „Volala som ti do kancelárie, ale zrejme si tam už nebol.“

Tak to ona bola ten neodbytný volajúci. Vzbudilo to v ňom zvedavosť. „Väčšinu dňa som bol v práci.“

„Stala sa nehoda.“

„Aká nehoda?“ To, že volala ona, nie Reiner, ho doviedlo k predpokladu, že sa niečo stalo jeho mimoriadne úspešnému staršiemu bratovi, ktorý bol otcovým obľúbencom, kráčal v jeho šlapajach a budoval si hviezdnu kariéru v SS.

„Včera večer bombardovali Berlín...“

V telefóne zachrapčalo a Wilhelm bol čoraz nervóznejší. „Erika, povieš mi konečne, o čo ide, prosím ťa?“

„Keby si ma prestal prerušovať,“ odvetila podráždene.

„Prepáč,“ precedil cez zuby. Zo skúsenosti vedel, že keď ju preruší, len stratí nič, a tým dlhšie potrvá, kým sa konečne dostane k tomu, čo chcela povedať. „Hovorila si o včerajšom bombardovaní Berlína.“ Pozrel sa do zrkadla a zagúľal očami. Dúfal, že Erika mu tie správy oznámi skôr, než príde jeho francúzska milenka Florence, s ktorou mal ísť do Moulin Rouge.

„Áno,“ Erika sa odmlčala a Wilhelm si predstavil bratovu chudú manželku, s hnedými vlasmi zapletenými do vrkočov nad ušami, ako si napráva fádnu sukňu dlhú až po zem. Nechápal, čo na nej Reiner vidí, hoci niekedy vzhľad klame a možno v posteli bola čertica. Potláčal smiech pri predstave, ako hlúpa Erika v extáze jazdí na jeho bratovi. Doviedlo ho to k myšlienkam na plány, ktoré mal na dnešný večer s Florence.

„Počúvaj, ťažko sa to hovorí... bombardovanie... tí prekliati Angličania sa zamerali na ciele v obývaných oblastiach, zatiaľ čo naša Luftwaffe bombarduje v Londýne len vojenské ciele. Čo sú tí Angličania za ľudia? Najprv vôbec neuvažovali o tom, že by sa pridali na Hitlerovu stranu, keď im to tak veľkoryso ponúkal, a teraz...“

Znovu sa netrpezlivo pozrel na hodinky. „Erika, povedz, čo sa stalo, prosím ťa. Nemôžem nechať šéfa čakať.“

„Odkedy tak dychtivo robíš nadčasy?“

Jej slová sa ho dotkli, hlavne preto, že boli pravdivé. Do služieb SS ho prijali len vďaka otcovmu postaveniu a vplyvu, keďže jemu ctižiadostivosť a nadšenie chýbali. Reiner bol jeho presný opak. Predstavoval ukázkový príklad ambiciózneho, energického a poslušného príslušníka SS, takže ho nedávno

povýšili na SS-Obersturmführera, čo bola dôstojnícka hodnosť, kým on bol len seržant.

„Vždy som túžil slúžiť svojej vlasti. Chceš mi povedať niečo dôležité?“

„Nuž, keď inak nedáš. Tvoji rodičia sú mŕtvi,“ vychrlila.

Zdvihol hlavu a v zrkadle uvidel svoju vyškľabenú tvár. Hlupaňa, ozaj si myslíš, že ho vystraší? „Počúvaj, Erika, teraz nie je vhodná chvíľa na morbidne žartíky.“

„Je to pravda.“

„Čo je pravda?“

„Tvoji rodičia sú mŕtvi. Angličania...“

Pevnejšie zovrel v ruke slúchadlo, kolená sa mu roztriasli a oprel sa o stenu. „Nie.“

„Áno.“

„To nemôže byť pravda.“

„Je.“

„Ako to?“

„Snažila som sa ti to povedať, ale stále si mi skákal do reči.“ Erika mu začala opisovať, čo sa stalo, ako sa po zásahu bombou zrútil dom, ako sa ľudia drali von, ako záchranári vyťahovali z ruín zranených a mŕtvych, no vlastne ju nepočúval. Jasne si to vedel predstaviť, pretože videl dosť bombových útokov na vlastné oči. Keď roztrasené nohy už neudržali váhu jeho tela, pomaly sa zviezol na podlahu a pevne zvieral slúchadlo.

Pravdou bolo, že s rodičmi sa v mnohých ohľadoch nezgodol a každý deň ďakoval Bohu, že ho vyslali do Paríža a unikal tak spod ich dohľadu, to však neznamenalo, že by si želal ich smrť. Veď to boli jeho rodičia, prepánajána!

„Ako sa opovážili?“ zreval do telefónu a nevedel, koho viniť z toho nešťastia: anglické bombardéry, Hitlera, ktorý začal vojnu, alebo rodičov, pretože nechceli opustiť Berlín a odísť do relatívneho bezpečia vo vidieckom sídle v Plau am See, asi dve hodiny severne od mesta.

„Som si istá, že náš Führer pomstí smrť vášho otca a oplatí to tým odporným Angličanom.“

„Áno?“ Wilhelm nebol schopný logicky uvažovať, doľahol naňho žiaľ a miešal sa s hnevom.

„Chudák Reiner je zdrvený. Už začal preberať otcove povinnosti,“ vyhlásila Erika.

„Nepochybujem o tom, že má záľusk na otcovo miesto.“ Reiner určite bol odhodlaný chopiť sa príležitosti všetkými desiatimi a pustiť sa do boja o povýšenie.

„Ako sa opovažuješ povedať niečo také? Všetko, čo robí, robí pre dobro rodiny. Aj pre tvoje.“

Wilhelm po tých hrozných správach nemal energiu na to, aby sa s ňou hádal. A tak mlčal a snažil sa spracovať, čo sa práve dozvedel. Vtom mu v hlave skrsla znepokojivá myšlienka.

„Čo je s Annegret?“ Jeho dvadsaťročná sestra bývala s rodičmi a otec ju vždy rozmaznával.

„Určite je v poriadku,“ odvetila Erika až príliš piskľavým hlasom.

„Čo myslíš tým, že určite?“

„Jej telo nenašli, a keďže k bombovému útoku došlo večera pred večerou, zrejme bola niekde vonku. Veď vieš, aká je.“ Bolo mu jasné, na čo naráža. Annegret si užívala život. Často navštevovala nočné podniky a napriek matkiným pokusom vychovať z nej príkladnú nemeckú manželku a matku,

nesprávala sa ako dáma, a fajčenie patrilo k jej najmenej škodlivým zlozvykom. No keďže otec svojej dcére nikdy nič neodoprel, robila si, čo sa jej zachcelo.

„Než sem prídeš, určite sa ukáže.“

„Než prídem kam?“ Wilhelm nerozumel, o čom hovorí.

„Do Berlína, samozrejme. Reichsführer Himmler dá vystrojiť vášmu otcovi štátny pohreb na počesť jeho obety za vlasť.“

„Nemôžem sa len tak zobrať a odísť. Mám prácu.“

Erika si rozhorčene vzdychla. „Práve preto ti volám. Aby si mal dosť času zariadiť si veci. Pohreb bude takto o týždeň, a ak neprídeš, nebude to vyzeráť dobre.“

Tešil sa, že sviatky strávi v Paríži, užije si divoký nočný život, bude holdovať jedlu a alkoholu a vychutnávať si prítomnosť krásnych žien, ktoré mu budú zobať z ruky. Príslušníci SS a Wehrmachtu usporadúvali legendárne večierky. Kto by však oslavoval po smrti oboch rodičov? Pôjde do Berlína a stretne sa so starými známymi.

„Vyriešim to.“ Položil telefón a neprítomne civel na stenu. Ako rýchlo sa život môže zmeniť. Mihom oka sa z neho stala sirota. Vtom mu do hlavy vhupla myšlienka, ktorá ho upokojila. Keď zdedí otcov rozsiahly majetok, jeho finančné problémy sa vyriešia raz a navždy. Aspoň niečo dobré vzíde z tejto tragédie. Pohrúžil sa do spomienok, keď sa ozval zvonček pri dverách.

S povzdychom vstal a išiel otvoriť. Pohľad na Florence a jej bujnú poprsie, ktoré odhaľoval hlboký výstrih večerných šiat, by inokedy prebral jeho mužnosť, no teraz sa na ňu len unaveno usmial a oznámil jej: „Nemôžeme ísť.“